

Semily

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Semily

Nadmořská výška: 340 m n. m.

Počet obyvatel: 7 945

Adresa URL: www.semily.cz

Okres: Semily

GPS souřadnice: 50.605158N, 15.328141E

První pís. zmínka: 1352 (672 let)

PSČ: 513 13

Památky a zajímavosti Semily

Historickou památkou a dominantou města Semily je jednoznačně novorománský kostel sv. Petra a Pavla z roku 1911. Při bourání starého kostela byla ve zdivu nalezena relikvie pravděpodobně z 12.–13. století. Podle zprávy odborného znalce útržky namočené v krvi zřejmě pocházely z roucha některého světce. Nález byl uschován v konsistorním muzeu v Litoměřicích. Původní památkou na starý kostel jsou sochy sv. Petra a Pavla v nadživotní velikosti z roku 1702, které jsou umístěné hned u vchodu.

V blízkosti kostela stojí socha sv. Václava, kterou F. L. Rieger nechal zhotovit jako památku na svého otce, a socha sv. Anny z 18. století.

RADNICE

Po ničujícím požáru v roce 1691 postavila zdejší vrchnost mimo jiných budov také radnici, která však rychle zchátrala a byla přestavěna. Nová radnice byla slavnostně otevřena roce 1874. Radnice sloužila zároveň jako knihovna, záložna, divadelní sál, dokonce i jako hotel s hostincem a obchod s potravinami. Na průčelí radnice je umístěna pamětní deska připomínající návštěvu T. G. Masaryka, který z balkonu v roce 1922 promluvil ke shromážděným občanům.

Nejcennější plastika na území města Semily byla postavena jako díkůvzdání za záchranu města po požáru z počátku 18. století. Jedná se o sousoší Panny Marie, sv. Jana Evangelisty, sv. Jana Křtitele a sv. Jana Nepomuckého. Na podstavci je zobrazen Ukřižovaný Kristus, sv. Václav a sv. Florián.

VLKÁNOVSKO

Barokní měšťanský dům byl postaven ve stejné době a ve stejném stylu jako farní budova naproti. V upomínku na pobyt F. Palackého, který se zde věnoval odpočinku i historické práci, je na dům umístěna pamětní deska s podobiznou.

RODNÝ DŮM IVANA OLBACHTA

Patří k nejstarším budovám v Semilech, zde měl byt i advokátní kancelář dr. Antonín Zeman publikující pod pseudonymem Antal Stašek. Zde se narodil i jeho syn Kamil, známější pod jménem Ivan Olbracht. Dům se podařilo zachránit díky jednomu dobovému nedostatku. Na začátku 60. let 20. století chybělo v celém okrese tehdy nepostradatelné muzeum dělnického hnutí. Vzhledem k stranické činnosti I. Olbrachta se podařilo prosadit, aby toto muzeum bylo umístěno právě v jeho rodném domě a místo bourání zchátralého domu následovala rozsáhlá rekonstrukce. Dnes se tu nachází Muzeum a Pojizerská galerie se stálými expozicemi Osobnosti Semilská a Nezapomenutá minulost. V přízemní galerii probíhají výstavy a akce krátkodobějšího charakteru.

Oba známé spisovatele připomíná sousoší Otec a syn sochaře Malejovského z roku 1960 nedaleko budovy muzea.

ZÁMEK

Nepřímým popudem k jeho vzniku byl požár, který v roce 1691 zničil velkou část města Semily. Kolem roku 1700 postavil hrabě Ferdinand Ignác Desfours jednopatrový barokní zámek. Vybral si místo dostatečně vzdálené od Jizery, na rovině pod příkrým svahem. Severní část zámku zdobily arkády, které tak vytvořily malebnou kulisu zámeckého nádvoří. Sídlem šlechty se nestal, ale byla sem umístěna správa panství. Roku 1846 velký požár zachvátil téměř celou střechu. Rozsáhlé rekonstrukce se realizovaly po roce 1898, kdy se vlastníkem zámku stalo město. V roce 1922 byl celý objekt prodán státu. Byly zazděny arkády a postupně přistavěna dvě patra. Tento necitlivý stavební zásah způsobil, že zámek nenávratně ztratil podobu šlechtického sídla. Dnes je využíván účelově.

ROUBENKY V JÍLOVECKÉ ULICI

Skupina roubených domů nad Jíloveckým potokem je dokladem původní dřevěné zástavby Semil, hodnotná je zejména jako neporušený celek, datovaný do let 1785 až 1789. Domky s malým hospodářstvím obývali drobní řemeslníci jako např. hrnčíři, pilníkáři a koželuzi, později tovární dělníci. Přízemí stavení se sedlovou střechou a zdobným dřevěným štítem mají tradiční trojdílnou dispozici (světnice, průchozí chodba a komora), všechny jsou také podsklepeny. Chalupy prošly postupně kompletní obnovou a jsou využívány pro příležitostné kulturní akce, setkání nebo činnost občanských sdružení a spolků.

RIEGRŮV MLÝN

Poslední zachovanou stavbou z komplexu budov někdejšího Riegrova mlýna je tzv. Riegrův domek na dnešním Riegrově náměstí. Mlýn, patřící semilské vrchnosti, zde stál údajně již koncem 15. století. Vystřídalo se v něm několik mlynářů, než se dostal do rukou známého rodu mlynářů Riegrů. Z této rodiny také pochází nejslavnější semilský rodák F. L. Rieger. Pokud byl jeho otec Václav živ, staral se vzorně o mlýn a celé hospodářství, nerad však vydával peníze na jakékoli novoty. Až po manželově smrti provedla mlynářka rozsáhlé stavební úpravy. Pohostinnost mlynářky byla známa široko daleko a mlýn se stal jakýmsi společenským střediskem Semil. Kvůli těžké nemoci musela však později mlýn prodat. Továrník Schmitt pro malé výnosy provoz mlýna ukončil a na jeho místě postavil přádelnu a další budovy adaptoval na byty.

V roce 1999 po rozsáhlé rekonstrukci zde byl zahájen provoz městského informačního střediska.

SOCHA F. L. RIEGRA

Dnešní centrum města Riegrovo náměstí se kdysi ani nepočítalo k městu. Toto místo bylo často zaplavováno Jizerou, a tak tu stály ojedinělé domky. Situace se změnila až poté, co byla úroveň terénu zvýšena téměř o dva metry. V parkové části náměstí upoutá pozornost 6 m vysoký pomník F. L. Riegra, dílo sochaře Františka Šalouna. Při odhalení bronzové sochy v roce 1928 byl slavnostním řečníkem Dr. K. Kramář, první předseda čs. vlády.

SOKOLOVNA

Budova sokolovny patří k celé řadě zajímavých secesních staveb, které na přelomu 19. a 20. století přibýly městu. Původní název sokolovny byl Dělnický dům. Vnitřní sochařskou výzdobu provedl semilský rodák J. J. Hlava, žák Myslbekův.

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE

Kostel sv. Jana Křtitele na Koštofranku je jednou z nejstarších staveb v Semilech. Základní kámen byl položen roce v 1723, stavba byla dokončena v roce 1727. Při jižní zdi kostela stojí socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1756 z dílny sochaře A. Suchardy. Kolem kostela se rozkládá hřbitov, na němž

odpočívají mnozí přední občané města.

STUDNICE SV. VÁCLAVA

Pod Koštofrankem se nachází pramen pitné vody s kamenným schodištěm a sochou sv. Václava. Pramen byl podchycen už v roce 1793, kamenná studna byla však zřízena až o téměř 40 let později.

ZVONIČKA V BÍTOUCHOVĚ

Jednou ze zachovaných památek lidového stavitelství inspirovaného barokem je zvonička s bání krytou šindelem. K první opravě zvonice došlo v roce 1911 na náklady tehdy samostatné obce Bítouchov. Po více než osmdesát let značně chátrala a až v roce 1996 se dočkala tolik potřebné rekonstrukce.

PALACKÉHO SADY

Městský park byl založen semilským Okrašlovacím spolkem již v roce 1898 na nevzhledné stráni nad zámkem. Na návrh spolku byl park nazván Sady Palackého, neboť právě v roce 1898 si celý národ připomínal 100. výročí narození Františka Palackého, který v Semilech často a rád pobýval.

KREMATORIUM

V roce 1937 bylo v Semilech otevřeno první elektrické krematorium ve střední Evropě. Funkcionalistická stavba je v interiéru (v dnešní obřadní síni) obohacena freskami, které vytvořil akademický malíř Alois Doležel z Prostějova, žák Maxe Švabinského.

MUZEUM TECHNIKY LOUKOV a Kryštofovy (strojní) Lázně

Muzeum techniky najdete při tzv. pojízderské silnici vedoucí ze Semil do Jilemnice, v údolí Jizery mezi obcemi Bystrá nad Jizerou a Loukov. Vzniklo po roce 1989 v budově bývalé traktorové stanice na břehu Jizery.

Vysvěcením sochy sv. Kryštofa, patrona motoristů, se areál muzea techniky stal poutním místem s názvem Kryštofovy (strojní) Lázně z důvodu blahodárného působení na duši a tělo návštěvníků.

Muzeum v současnosti disponuje asi 3 000 exponáty do roku 1945, jejich počet však den ode dne vzrůstá.

Návštěvník tu najde 40 stabilních motorů, 40 motocyklů, automobily, dálník, ponorku a jiné technické lahůdky, 60 unikátních vozidlových motorů, příslušenství automobilové i elektrotechnické, sbírku klaksonů, magnetek, zapalovacích svíček, jízdní kola a jejich příslušenství, obaly olejů, smaltované firemní štítky, plakety. V oddělení foto + radio objevíte více než 400 fotoaparátů a 100 rádií.

Převážná část expozice je v prvním patře, kam se objemnější exponáty dostávají výtahem. V muzeu je shromážděn bohatý archiv, kde si zájemci mohou najít to, co je ze světa techniky zajímavé. Milovníci historie se tady vrátí do časů, kdy svět opouští pára a začíná benzínové opojení, do časů technických vynálezů bez složité elektroniky, do dob českého „Edisona“ ing. Křížíka, ing. dr. h. c. Františka Janečka, do rodiny Wichterlůa mnoha dalších.

